

Architect Luigi Snozzi (1932-2020)

Op 29 december 2020 overleed de Zwitserse architect Luigi Snozzi, een uitzonderlijke figuur met een eerder beperkt oeuvre maar met een grote invloed. In de jaren tachtig kwam het Zwitsers Kanton Ticino in de picture omwille van de vernieuwende architectuur. Het werk van Mario Botta, Aurelio Galfetti, Luigi Snozzi en anderen kreeg een ruime weerklank in de vakpers, men sprak zelfs van "de school van Ticino". Een studiereis naar Ticino werd in die jaren een must. Ongeveer gelijktijdig werd het werk van Giuseppe Terragni uit het Interbellum in de nabijgelegen Italiaanse stad Como herontdekt.

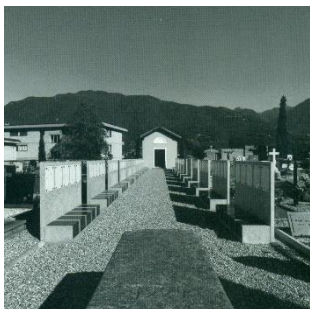
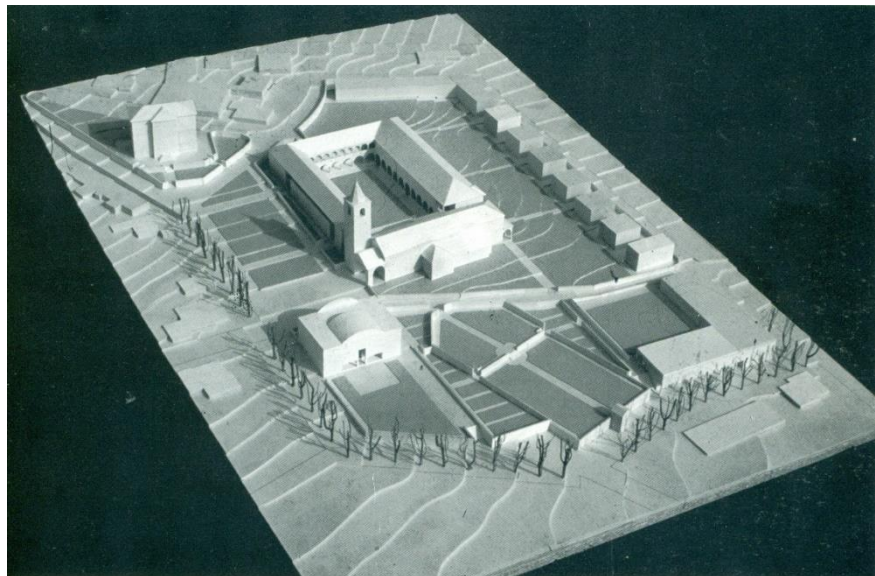
In september 1986 bezocht Stichting Architectuurmuseum S/AM het Italiaans sprekend deel van Zwitserland, het kanton Ticino. Op het programma stond ook het dorpje Monte Carasso nabij Bellinzona. Luigi Snozzi gaf ter plaatse voor de groep een rondleiding. Als dank gaven wij hem de catalogus van Chambres d'Amis, het grote kunstgebeuren in Gent in hetzelfde jaar. Snozzi vertelde dat Niele Toroni (°1937), één van de kunstenaars van het project van Jan Hoet, een intieme vriend was van hem. Toroni had een ingreep gedaan in de woning van Paul Robbrecht & Hilde Daem.

Bezoek aan Monte Carasso in 1986: van links naar rechts: Marc Dubois, Claire Bataille, Jean Claude Lerouge en Luigi Snozzi. Vooraan Eric Van Biervliet.

Snozzi studeerde aan de ETH in Zürich. Na een stage bij de architecten Peppo Brivio en Rino Tami begon Snozzi zijn carrière als architect in 1958 met een eigen bureau in Locarno. Hij was van 1985 tot 1997 hoogleraar aan EPFL (École Polytechnique Fédérale Lausanne). Hij ontwierp een aantal schitterende woningen waarbij hij met de grootste zorg de elementen van het bouwterrein en de uitzichten wist op te nemen. Een bezoek aan de woningen Kalmann en Bianchetti op de heuvels nabij Locarno maakte grote indruk op mij.

Het zijn vooral de stedenbouwkundige voorstellen van Snozzi die mij blijven boeien. Het lag in het verlengde van het "thematiseren" dat Ungers had aangebracht maar noodzaak om te abstraheren was er niet bij Snozzi. De strategie die hij ontwikkelde voor de kleine nederzetting van Monte Carasso was er een van punctuele interventies, een site waar hij werkzaam was van 1978 tot in 1992 met verschillende toevoegingen en restauraties. Zijn eerste kleine ingreep was in het kerkhof. Ik hoor hem nog vertellen dat dit zijn kleinste opdracht was maar dat het correct moest zijn om het vertrouwen van de inwoners niet te schaden. Vermoedelijk heeft Snozzi honderden malen de uitleg ter plaatse gegeven als een gedreven architect en docent.

Luigi Snozzi in Monte Carasso (1978-1992): maquette en kerkhof

De Nederlandse architect Jo Coenen werd rond 1980 een bevriend met Snozzi. In 1984 bracht Jo Coenen voor mij uit Bazel het pas verschenen boek mee met het overzicht van Snozzi's werk van 1957 tot 1984, uitgegeven bij Electa. Voor velen was dit boek een openbaring. Tijdens het bezoek van de S/AM aan Monte Carasso signeerde Snozzi dit boek.

De vriendschap tussen Jo Coenen en Snozzi resulteerde in een project in Maastricht. In het stedenbouwkundig plan van Coenen voor de wijk Céramique in Maastricht realiseerde Snozzi het appartementencomplex *Stoa*, een ruim 300 meter lang gebouw. Voor deze opdracht valt ook de bouwheer te vermelden, de toenmalige directeur van Vesteda, Huub Smeets: die gaf verschillende grote opdrachten aan talentvolle architecten.

Marc Dubois
30 december 2020